

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

ЛЫШЪХЪЭМ ИЗЭИУКІЭГЪУХЭР

АР-м и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан Джэджэ районым мировой судьяу шагъэнэфэ-нэу зикандидатурэ къагъэлъэгъогъэ Шъхьапцъэжыкьо Валерий тыгъуасэ ригъэблэгъагъ. Законом тетэу ащ ипшъэрълхэр зэригъэцкIэ-щтхэм, цыфхэм зэрафигъэлорышIэщтхэм ицъхъэ зэрэтелъыр республикэм ипащэ къыхигъэ-щыгъ, иофшIэн псынкIэ къыфэхъунэу, гъэ-хъагъэхэмкIэ лъыгъэкIотэнэу къыфэлъэуагъ.

Шъхьапцъэжыкьо Валерий юстициемкIэ я 2-рэ класс зилэ упцIэжъэгъу, юридическэ сэнэ-хъатым илъэсипшIэ рылэжъагъ, аужырэ уахъ-тэхэм Краснодар краим ит къалэу Тихорецкэ исуд итхъаматэ илэпылэгъоу Ioф ышIагъ. Къэ-ралыгъо Советым — Хасэм идепутатхэм ащ икандидатурэ дырагъаштэмэ, мировой судья IэнатIэм апэрэу Iухъащт.

ХЪУТ Нэфсэт.

ЮНЫГЪУ-2012

Аужырэ мафэхэм Iуахыжыгъэр макIэ

Адыгеим макъу-мэщымкIэ и Министерствэ къызэритыгъэмкIэ, макъуогъу мазэм иаужырэ ма-фэхэм республикэм бжыхъасэу щыIуахыжыгъэр макIэ. Ар къызхэкIыгъэр район пстэуми мэфэ зэкIэлъыкIохэм ошхыр къызэращещыгъэр ары.

ПстэумкIи бжыхъасэ гектар мин 78,5-м фэдизэу республи-кэм щыIуахыжыгъэр фаем щы-щэу бэдзэогъум и 2-м ехъулэу аугъоижыгъэр ащ ипроцент 26-рэ. Гектар телъыгъэр бжы-хъасэхэм къарахыгъэр центнер 29,8-рэ, пстэумкIи къахыжыгъ-гъэр тонн мин 60-м тIэкIу къехъу. Тыгъуасэ ехъулэу рай-онхэм бжыхъасэу ащыIуахы-жыгъэ гектар пчъагъэр ыкIи зы гектарым къащырахыгъэр: Джаджэр — мини 5,7-м фэдиз, 33,7-рэ, Кошхъаблэр — мини 3,7-м ехъу, 24,9-рэ, Красногвар-дейскэр — мини 3,5-м фэдиз хъазыр, 32,3-рэ, Мыекъуапэр — 45-рэ, 14,7-рэ, Тэхъутэмыкъуа-ер — 125-рэ, 25-рэ, Теуцожьыр — мини 2,7-м ехъу, 28,2-рэ, Шэ-уджэныр — мини 3,7-м фэдиз, 30,1-рэ.

Хъэ гектар мин 13,5-м ехъум щыщэу тыгъуасэ ехъулэу Iуа-хыжыгъэр гектар мини 10,7-м фэдиз хъазыр, ащ изы гектар къытыгъэр центнер 26-рэ. Лэжыгъэ шъхъалэу бжыхъэ

коцым щыщэу аужырэ мэфи-щым къыкIоцI республикэм шаугъоижыгъэр гектар 550-рэ нылэп. ПстэумкIи коцэу Iуахы-жыгъэр фаер гектар мин 64,6-м ехъу, ащ щыщэу Iуахыжыгъэр гектар мини 9,5-м ехъу. Гектар телъыгъэу коцым центнер 34,1-рэ къытыгъ, пстэумкIи тонн мин 32,5-рэ фэдиз къахыжыгъ. Районхэм гектар телъыгъэу ко-цым центнер пчъагъэу къащы-рахыгъэр: Джаджэр — 38,7-рэ, Красногвардейскэр — 35,3-рэ, Теуцожьыр — 32,5-рэ, Шэ-уджэныр — 30,1-рэ, Кошхъаб-лэр — 29,5-рэ, Тэхъутэмы-къуаер — 25-рэ, Мыекъопэ районным коцым иугъоижыгъ джыри щыфэжъагъэхэп.

Лэжыгъэр зэрэIуахыжы-рэм дакIоу гектар мин 12-м фэдиз хъазырмэ уарзэр ауп-кIатэзэ хыпкъым ащыхатэ-къуагъ. Джащ фэдэу хыпкъ гек-тар мини 10,5-м фэдиным ышъхъашо диск онтэгъухэм-кIэ агъэушъэбыгъ.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хъаджэртбый.

СОЦИАЛЬНЭ ФЭИО-ФАШIЭХЭР

Комиссием изичэзыу зэхэсыгъу

Адыгэ Республикэм щыпсэу-хэу бюджетым къыхэкIэу зэ-тыгъо социальнэ Iэпылэгъу зи-щыкIагъэу ащ къыкIэлъэIухэрэм яIoфыгъохэм ахэплъэрэ комис-сием зичэзыу зэхэсыгъо бэмы-шIэу иIагъ. Ащ хэхъэх Къэралы-гъо Советым — Хасэм илIыкIо-хэр, АР-м IoфшIэнымкIэ ыкIи со-циальнэ хэхъоныгъэмкIэ, гъэсэ-ныгъэмкIэ ыкIи шIэныгъэмкIэ, псауныгъэр къэухъумэгъэ-нымкIэ, финансхэмкIэ иминис-терствэхэм яспециалистхэр.

Шъугу къэдгъэкIыжыгъ: мы комиссием зэтыгъо социальнэ Iэпылэгъу зэригъэрэр Ioфыгъо зэфэшъхъафхэм апкъ къыкIыкIэ (машIом, ошIэ-дэмышIэ тхъа-мыкIагъохэм зэрар зэригъэшIы-гъэхэм, республикэм икIынхъы, медицина Iэпылэгъу ззыгъэгъэ-

гъотынхэу щытхэм, унагъор зыIыгъыгъэр дунаим зэрехы-жыгъэм, нэмыкIхэм) чIыпIэ кIын ифагъэхэр ары.

Социальнэ Iэпылэгъу аратынэу къыкIэлъэIухэу комиссием иаужырэ зэхэсыгъо лъэIу тхылъ 38-рэ къырахышIагъ. Ахэм за-хэплъэхэм ыуж комиссием хэт-хэм унашъо ашIыгъ зэкIэми Iэпылэгъу афэхъугъэн фаеу. Ащ фэдэ социальнэ Iэпылэгъум сомэ мин 364-рэ пэIуагъэхъагъ.

Къыхэгъэхъожыгъгъэн фае мы илъэсэу тызыхъатым пыкIыгъэ мэ-зихым къыкIоцI унэгъо 389-мэ ащ фэдэ социальнэ Iэпылэгъу зэ-рарагъэгъотыгъэр. Ахэм респуб-ликэ бюджетым щыщэу сомэ миллиони 4-рэ мин 314-рэ апэIуагъэхъагъ.

(Тикорр.).

ИСКУССТВЭР — ТИБАЙНЫГЪ

«Налмэсыр» Берлин клошт

Урысыем и Ильэс — Германия, Германием и Ильэс Урысыем зрашыклохэрэм афэгъэхьыгъэ Иофыгъомэ кызырэдальтэу, культурэм ия III-рэ лъэпкъ фестивалэу «Урысыем ижъогъобын» шышгъэхьыгу мазэм и 27 — 31-м Берлин шыклошт.

Россотрудничествэм зэхичэрэ фестивалым и Гала-концерт Берлин ипчэгоу Жандарменмарктым апэрэу шыклошт. Урысыем итворческэ куп анахь цэрылохэр, шьолыгъхэм ялыклохэр ащ хэлэжъэштых.

Фестивалэу «Урысыем ижъогъобын» зыфиорэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Академическэ къэшъокло ансамблэу «Налмэсыр» рагъэблэгъагъ. Зэхэщаклохэм ацлэкIэ К. Косачевыр зыклэгъэжыгъэ писъмэм кызырэщилоу, Адыгэ Республикэм илъэпкъ культурэ «Налмэсым» игъэкIотыгъэу кыгъэлъэгъон ылъэкIышт, фестивалыр кыгъэдэхэшт.

Урысыем изаслуженнэ артистэу, Адыгеимрэ Темыр Осетиерэ янароднэ артистэу,

«Налмэсым» ихудожественнэ пашэу М. Къулэм тызэрэщигъэгъозагъэмкIэ, мы мафэхэм артистхэм ягъэмэфэ зыгъэпсэфыгъу, ИофшIэныр рамыгъэжъэжыгъэ пашэхэр зэхэщэн Иофыгъохэм язэшлохын пылтых. Берлин шыклошт фестивалым тиансамблэ цIэрыло зыхэлэжъэкIэ, шытхур Урысыем, Адыгеим къафыхьын зэрилъэкIыштым тиыхьэ телъ.

ЕМТИЛЪ Нурбий.
Сурэтым итыр: «Налмэсыр» къэшъо.

ЯлофшIагъэ зэфахьысыжъыгъ

БэджэшIагъэ зезыхьагъэхэм пшъэдэкIыжъ ягъэхьыгъэнымкIэ Федеральнэ къулыкъум АР-мкIэ и Гъэло-рышIапIэ иколлегии мы илъэсым иапэрэ мэзих Iо-фэу ышIагъэр зыщызэфыхьысыжъыгъэ зэхэсыгъо илагъ.

ГъэIорышIапIэм епхыгъэ учреждениехэм законхэр зрашъагъэцакIэхэрэм, ахэм пшъэдэкIыжъ ашызыхьхэрэм яфитыныгъэхэм, япсауныгъэ якъэухъумэн, бэджэшIагъэ зезыхьагъэхэм ар афэгъэгъугъэным, япаспортхэр ягъэгъотыжъыгъэнхэм, нэмыкIхэм ащ хэлэжъэхэрэр атегушылагъэх. Джащ фэдэу коллегием зэхифыгъэ Иофыгъохэм ащыщ исправительнэ Гупчэм игъэпсын. 2013-рэ илъэсым шылэ мазэм и 1-м кышыублагъэу законыр зыукъуагъэхэм пшъэдэкIыжъ зэрагагъэхьыштым джыри зы

шыкIэ кыхэхьашт. Джы бэджэшIагъэ зезыхьагъэхэм лыгъэкIэ Иоф арагъэшIэшт. Ащ фэдэ пшъэдэкIыжъ зытыралъхьэхэрэр исправительнэ гупчэхэр ары зычIэсыштхэр. Адыгеим пстэумкIи нэбгырэ 200-мэ ателытэгъэ Гупчэ зыныбжы имыкыгъэхэр зышъабыгъыштыгъэхэ колониеу Мыекыуапэ дэтыгъэр зыдэщытыгъэм шагъэпсышт. Проектыр агъэхьазыры, чIыгу Iахъэу ащ ищыкIэгъэшттым игъэнэфэн пылтых.

ЗэшIохыгъэ хьугъэхэм къа-тегушыIэхэзэ, хьапсхэм ачIэс-

хэм япсауныгъэ изтегъэуцожьынкIэ хэхьоныгъэхэр зэрэщыIэхэр зэхэсыгъом кышъыхагъэщыгъ. ИзэпIэ-профилактическэ учреждениеу N 5-р агъэцэкIэжыныгъэу рагъэжъагъ, ащ пэлухъанэу федеральнэ бюджетым кыхэхьыгъэу сомэ миллион 19 къафатIупшыгъ.

Шагъэхэм ямызакъоу, къапышчыль Иофыгъохэм зэхэсыгъом щатегушылагъэх. Хьапсхэм ачIэсхэм, анахъэу исполнительнэ листхэр зыфыгъэхэм, ИофшIэн зэрымыIэр гумэкIыгъо шъхьаIэу зэрэщытыр, пстэумэ апэу зэшIохыгъэн фаехэм зэрашъыщыр къауагъ. Ащ пае ИофшIэпIэ чIыпIэхэр нахьыбэу кызырэтхьыгъэм колониехэм япашэхэр апылтых. ГушыIэм пае, ИК-у N 6-м пшъэдэкIыжъ шызыхьыгъэхэрэ шагадэхэу джырэ нэс зыцех илагъ. Джы мары, мэлылфэгъу мазэм ащ ятIонэрэр кышъызIуахыгъ. ИК-у N 1-м гъучIым хэшIыкIыгъэ пкыгъо зэфэшъафхэу ежъ УИС-м епхыгъэ учреждениехэм ящыкIэгъэштхэр кышъашых.

Шъобжхэр тырицагъэх

БлэкIыгъэ шэмбэт мафэм, мэкъуогъум и 30-м, Джэджэ районым ипредпринимательхэм ащыщ горэм ихьызмэтшIапIэ шылэжъэрэ хулыфыгъэм шъобж хьылэхэр тырицагъэхэу агъэуныфыгъ.

Былымыхъоу предпринимательым ибылымхэр шъофым шызыгъэхъуштыгъэхэр хэчъыагъ. Зыпари зылгъымыплъэрэ Iэхъогъур зылгъэ-кIуатэм, тыгъэгъэзэ хьасэу мычыжъэу шытыр кыгъотыгъ. Охътэ шIукIаерэ былымхэр ащ зэрэщышхагъэхэм ишыхъатэу, чыжъэу хэхьа-

гъэхэу хьызмэтшIапIэм ипашэ кыIухьагъ. Ылэгъугъэм ар ыгъэгубжыгъ, апэрэ уахътэм гушыIэкIэ губжыр тырикъутагъ, ау ар римыгъэкъоу былымыхъом езуагъ. Хулыфыгъэм шъобж хьылэхэр тырицагъэхэу сымэдджэщым ар чIэлъ.

Предпринимательыр ышIагъэм еуцолIэжыгъэп, жъобж хьылэхэр тыримышхагъэхэу ары зэриорэр. Зэхэфынхэр маклох, имысагъэу хэлыри, уголовнэ Иоф кыфызIуахын фаеми ахэм къагъэлъэгъошт.

ТыфэгъушIо!

ТиIофшIэгъоу Шъаукъо Аслъангуащ негъныбжъ дахэ илэ хьугъэ.

Ипсауныгъэ кыкIи-мычэу, илъфыгъэхэм ыкIи ахэм къаклэхъухьагъэхэм яхъяр ылэгъэу зэнытэу, журналист ИофымкIэ лъэгъ-пIаклэхэм анэсэу джыри бэрэ лъэпкъ гъэзетым ишIуагъэ ригъэкIынуу тыфэлаIо!

Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» шылажъэхэрэр

Тшыпхъу кIасэу, дгъэлъапIэу Шъаукъо Аслъангуащ Хьалимэ ыпхъум кызыыхьугъэ мафэм пае тыгу кыдиделэу тыфэгъушIо. Гуфэбагъэу ыкIи шъхьэкIэфагъэу тэри цыфхэми фэтшIырэр ащ ышгъхьэкIэ кылыжъыгъэу щыт.

ГукIэгъу хэлъ, зафэ, шъыпкъэр игъогъогу. Ар тэ тэнэ ычIыпI, ыналэ кыиттет, тызэхешыкIышъ, упчIэжъэгъоу тI. Гум кыкIырэ «тхьауегъэпсэур» негъ ащ етэлэ. Псауныгъэ уилэу, насыным ушымыкIэу бэрэ утилэнуу тыфай, тшыпхъу кIас.

Ыш-ышыпхъухэр

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хьугъэу гуетыныгъэ фыриIэу Иоф зэришIэрэм, Адыгэ Республикэм ипсэолъэшI отраслэ ихэхьоныгъэ илахьышхо зэрэхишыхьэрэм ыкIи кызыыхьугъэр илъэс 60 зэрэхьурэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Мыгу Хьызыр Якъубэ ыкъом**, ООО-у «Новое строительство» зыфиорэм идиректор.

Чыгум нахъ бай щыIэп

Нафэу зэрэщытымкIэ, чIыгум нахъ бай щыIэп, ау ащ ибайныгъэ ежъ-ежырэу кыпфэклоштэп. Ар кыпIэкIэхьаным пае умышшэу, уемызэшэу ащ удэлэжъэн, зэрифэшъуашэу удэзеклон фае. А шапхъэхэр негъ тицIыфхэм агъэцакIэхэрэп, бэмэ чIыгум осэ икыу фамышыжъэу емыклоу дзеклох. Ар кыгъэлъагъо кьоджэдэхэм ащыщыбэм яунэгъо хатэхэр зэрэчIадзыжыгъэхэми. Ащ фэдэхэр адэхьащых хатэмэ адэлэжъэхэрэм. Тэхьутэмыкьо районым негъ амылэжъэу чIыгу гектар 1500-рэ илэ. Ащ фэдиз жьокIупIэм уцыжъхэмкIэ, куандэхэмкIэ, аужым чыгъхэмкIэ зэхэкIыхьагъэу чIыпIэ макIэп илэр.

БэмышIэу Тэхьутэмыкьо районым ипашэу Шъхьэлэхъо Азмэт икIэщаклоу мэкъумэщ хьызмэтым шылажъэхэрэм зэлукIэгъу ялагъ. Ащ хэлэжъагъэхэу народнэ депутатхэм ярай-совет итхьаматэу Хьатитэ Алий, псэупIэхэм япашэхэр,

мэкъумэщ-фермер хьызмэтшIапIэхэм ялыклохэр, ФГУ-у «Россельхозцентр» зыфилоу ти-республикэ щыIэм и Тэхьутэмыкьо кыутамэ ипашэхэр, «Россельхозбанк» ыкIи «Адыгея-мелиоводхоз» зыфилохэрэм ялыклохэр.

— Чыгум нахъ бай щыIэп, — ыуагъ район администрацием илэшъхэтет, — ар икыу фэдизэу хэти кыгурылон фае. Негъ чIыгум илэжынкIэ шыкIэ амалэу шыIэхэм нэIуасэ шъуафэхъушт, ахэр IэпыIэгъу кышыуфэхъуштыгъ тапэкIэ. Мылэжыгъэу зы чIыгу гектари районым кымынэным тыфэбэнэшт.

Мы лъэныкъомкIэ апэрэ лъэбэкъухэри районым ышыгъэх. Мыгъэ пындж гектар 3517-рэ, тыгъэгъэзэ гектар 3044-рэ, натрыф гектар 1787-рэ ашIагъ. Ащ гугъапIэ кыуеты мэкъумэщ хьызмэтым изыкыгъэ-IэтыжынкIэ районым лъэбэкъушIухэр ышыгъэх.

ХЪУИТ Шэбан.

Заом, ИофшIэным, УIэшыгъэ КIуачIэхэм ыкIи хэбзэухъумэкIо органхэм яветеранхэм (пензионерхэм) я Адыгэ республикэ Совет гухэкI шыхъо макъэ кыгъэIу илъэс 85-м итэу кIэлэгъэгъэжэ ИофшIэным иветеранэу, психологиерэ педагогикэмрэкIэ кафедрэм идоцентэу НэмытIэкъо Шамил Къадыр ыкъом идунай зэрихьожыгъэмкIэ ыкIи илахьылхэмрэ игупсэхэмрэ афэтхьаусыхэ.

ДИН ЮФЫГЪОХЭР

Мафэхэр ялъэплагъэкIэ зэфэдэх

Нэшхэиго мафэхэм е нэмыкI юфыгъохэм япхыгъэу тызыщызэхыхэрэм цыфхэм бэрэупчIэхэр къагых хьадэм ифэл-фашIэхэм афэгъэхыгъэу. Зы илъэсэп, илъэситIоп мыхэм ягугъу зытшырэр, ау джыри ахэм бэш къакIэупчIэрэр, къафэдгъээжын фау мэху.

Хьадэм ифэл-фашIэхэм афэгъэхыгъэу КъурIаным зыпари къыIорэп, цыфыр шымыIэжы зыхукIэ псынIкIэу ичIыгу Iахэбгъэгъотын зэрэфаем нэмыкIыкIэ. Ау цыфыр зылэкIэ, дунаим зехыжыкIэ ары тэ тидин тыгу

къызыкIыжырэр, ар къызежэрэр. Арыш, былсымэнхэм зэхэугуфыкIыгъэу ятIо тшIоигъу дунаим ехыжыгъэм ичIыгу Iахэнах пасэу ебгъэгъотыжымэ зэрэнах псапэр. «Бэрэскэжыер мэфэ мыгъош» шыгъынIухыжы, е мэфэ тIокитIур, е илъэс Iанэр тебгъафэ мыхъуштгъэу зэрэIорэр тэшIэ. Мыщ фэгъэхыгъэу къыхэдгъэщын Алахьталэм имафэхэр зэкIэ зэрэзэфэдэхэр. Бэрэскэшхор анахэ ыгъэлъэплагъ, куп нэмазхэр, тхьэлъIухэр а мафэм зэрашырэм фэшI. Адрэ мафэхэр зэкIэ зэфэдэх ялъэплагъэкIэ, ямэфагъэкIэ. Арыш, тхьа-

умаф е гъубдж Iлоу зэхэмыдзэу, зигъо хъугъэ юфыгъор зэшIопхын фае. Бэрэ къыхэкIы а мафэм, бэрэскэжыем къэм тыхьаштхэми, мыкIохэу, къагъанэу. Тыфэягъ цыфхэм тыкъызэхыхэнэу: сырэ мафи, гъэнэфагъэ имылэу, дунаим ехыжыгъэм ифэл-фашIэхэр зэшIопхынхэ фае.

Адыгэхэм мэфэ 40-р аужырэ илъэс 25 — 30-р ары ашы зыхъугъэр. Мары шыгъынIухыжыри, мэфэ 40-ри нахыбэм зэдашы хъугъэ. Арэуштгъэу зэдбгъаIомэ нахэ тэрэз, сыда Iомэ цыфхэм амалэу, гъотэу ялэр зэфэдэп. Непэ шъузэбэ тхьа-мыкIэм исабий псаоу дэкIыш, ыпсэ пымытыжэу къыфащэжы. Ащ фэдэм амалэу иIэмрэ тучанхэр, гъэстыныпхэ игъэхуапIэхэр зылыгъхэм ягъотрэ зэбгъэпшэнхэ плъэкIыштгъыш, «шъхьадж игъот елытыгъэу ерэшI» зыIохэрэр хэукъох.

Тэ, адыгэхэм, арэуштгъэу тыш-тэп, тизэхэшIыкI ащ тетэп, чIыфэ къэтштгъэщын, тынэкъокъошт, ашIэрэр тшIэн фае. Ащ пае цыфхэр чIыфэм хэхьэх, гумэкIыгъо лым хэфэх. Ар лъэшэу псэкIоды, хьарам мэху. Ары тызыкIэлъаIорэр адыгэ шхынхэмIэ а мафэхэм Iанэхэр зэлухыгъэнхэу, цыфэу къекIолIэштхэмIи, унагъоу ар зыпшэ дэкIыштымIи зэрэнахышIур, зэрэнах дахэр гъэнэфагъэ. «Ащ зы Iанэ шашы-гъагъэш! Тэри ащ фэдэ тшIышт» тымылоу, байныгъэмIэ тызэмынэкъокъоу тыналэ зытедгъэтын фаер дунаим ехыжыгъэм дыухэу фэтшIыштыр, сэдэкъэу фэт-тыштыр, шлоу фэтшIэн тлэкIыштыр ары.

А Iанэу непэ тшырэм шыш-

хэхэрэм сэдэкъэ тефэу зыпари ахэтэп. Сэдэкъэ зытефэрэр симэджэ пIэхэлхэр, жы дэдэхэр, гъогурыкIо лъаIуакIохэр, сабий цыкIухэр арых. Ащ пае бэрэ тыкъыкIэлъIу, телевизорымIи гъэзетымIи къэтэлэ: шыгъынIухыж, мэфэ 40 зышIы зышIоигъом хьаблэм тесхэм, Iакъом цышхэм бисмилахэ аригъаIомэ, е сабий цIыкIоу кIэлэлъIыкIу IыгъынIэм шалыгъхэр ыгъашхэмэ, е еджапIэм чIэхсэм афишэмэ бэкIэ нахэ псап. Зы сабий шIу фэшIушIэныр, сэдэкъэ ешъутыныр нэбгырэ минэу зыныбжэ уцугъэмэ афашъушIэрэм нахы нахэ псапэу КъурIаным къышIелэ. Ащ кыкIырэр сид? ЗыIэшхытIуэкIэ ери шIури къэзылэжышъуштым сэдэкъэ тефэрэп. Адэ, ахэм афэдэхэба тэ тишъыгъынIухыжхэм, илъэс Iанэхэм ятшIалэхэрэр? Зым анекдот къелуатэ, адрэм хъугъэ-шIагъэ горэм уасэ фишIы шIонигъоу мэгулэ, арэуштгъэу тызэхэсэу шхэгъур къызысырэм, къытырагъэуцуагъэм ызышанэ тэшхыш, шэнитIур ратэкъужы. Ар мыхьамелэба?! Ар иптэкъуханыр псэкIоды, Алахьталэм ар къытитыгъ, мыхьамелэки цыфхэм аIукIэн фае. Нэбгырэ тхьапш симэджэщхэм ачIэлыр къалыкIон гупсэ ямыIэу е яIэхэри къапымылхэу? Джа-ры псапэр зыдэщылэр.

ШъорышIыгъэкIэ, щытхъугъэкIэ республикэм иагъунэрэ къуаджэ кырашэу адрэ цыпэм шыпс къашхыным пае ащэнхэр тэрэ-зыIоп. Хьадагъэм мыкIонхэу сIорэп, хьадэр бгъэкIотэжыныр дэгъу, псапэ, ау адрэ сэдэкъэ шхынхэм мырзэныгъэ хэлъэу, ыгъэшхьахэу нэбгырэ тхьапш

къаIуалIэрэр? «Мырзэныгъэ хэлъэу хьадэм лъэбэкъоу фэшIу-дзырэр зэкIэ хьарам», еIо диным.

Алахьым шIу зыфишIэных! Къэхъугъэу мылIэжыын шыIэп. Ау псаоу къанэрэр сид пае хьазаб хэтгъэзэрэ? Непэ тыныбжыкIэхэу IофшIапIэхэм аIутхэр ахэм «аIугъэнэгъэ» къодых. Мары цыфхэм бэу ядунай зэрахъожы-рэр шIолъэгъу. А ныбжыкIэхэр, Iоф зышIэхэрэр зэкIэ тхьамафэм зытIо-зышэ хьадагъэм е шыгъынIухыжым, е илъэс Iанэм апае IофшIапIэхэм зыкъащарагъэ-тIупшы зыхукIэ, ахэм афэдэ IофшIэхэм пацэхэр язэщых. Арыш, тышIолъэгъу: шыгъынIухыжы, илъэс хьадэлусыр зы-щыпшIыштхэм мэфэ гъэнэфагъэ иIэп, унагъор игъо зышифэрэм чIыфэрэ хьафэрэ хэмытгъэу ышIы-нэу ары. Iоф зышIэхэрэм тяжъу-гъэгупшыс, ахэр IофшIэнчъэу къанэхэмэ, къарыкIоштыр къы-дэтэжыгъэлъыт. Шэмбэт мафэм ахэм афэдэ Iофтхьабзэхэр тед-гъафэхэмэ, псэкIодэу къыхэкIы-рэр нахэ макIэ хъушт. Хэт зы-Iуагъэр шыгъынIухыжыер мэ-фиблым шыпшIын фау, тыдэ ар кыраджыкIыгъа? Амал зэриIэкIэ мэфэ гъэнэфагъэхэм ауж тижъу-гъэкIи, игъо тызышифэрэ мафэ-хэм тэжъугъэшIых а зепстэур. Алахьталэм ештэх ахэр.

Тигъэзетеджэ лъапIэхэр, диным, хьэдэ фэл-фашIэхэм афэгъэхыгъэ упчIэхэр шъуиIэхэмэ, гъэзетым иредакцие е былсы-мэнхэм я ДиндэлъжапIэ (урамэу Советскэм, 200-м) шъукатхэмэ, ахэм яджэуапхэр шIодгъэгъо-тыштых.

Муфтиу ЕМЫЖ Нурбий.

Тэхьутэмыкъое районим къыратхыкIыхэрэр

Социальнэ шыIакIэр агъэтэрэзы

Поселкэу Яблоновскэр районим ит псэупIэ анахэ инхэм ащыш. Ащ унэгъо 9190-рз дэс, нэбгырэ 25060-рз шэпсэу. Илъэс къэс поселкэм хэхьоныгъаIэхэр ешIых, нахэ ины, нахэ зэтэгъэп-сыхьагъэ мэху. Ащ дыкIыгъоу зэшIохыгъэн фэе Iофыгъоу дэлъ-хэми ахэху. ПсынIкIэу дэгъэзыжыгъэн фэе кыныгъоу непэ ащ узыщырихыIлэштхэм ащыш зашъохэрэ псымIкIэ гумэкIыгъоу ялэр. Нахэ гумэкIыгъо хэтхэм ащышых урамэу Советскэм, «ПетуховкэкIэ» заджэхэрэ чIыпIэм, консервышI комбинатим иIэгъо-блэгъу ащыпсэухэрэр. Джырэ фэбэшхо лъэхьаным ахэм псыр афикъурэп, цыфхэр кын хэтых.

Тэхьутэмыкъое районим ипашэу Шъхьэлэхэо Азмэт къызэ-риIуагъэмIэ, зашъохэрэ псыр къычIэзыштыт артезиан псы-ниш псынIкIэ IофкIэ гъэпсыгъэн фае. А пшъэрылыр зэшIо-зыхыштхэм ащыш Василий Кавардан зипэшэ организациеу «Зе-нит» зыIлэр. КIыхьэ-лыхьэ зырамыгъэшIэу мы пшъэрылыр зэшIохыгъэным зэрэфежыагъэхэм ишыхьат мылкъоу пэлухыашты-ри, агъэфедэшт материалхэри зэралэIагъэхьагъэхэр. Iофым ар егъэжапIэ фэхъугъ, ау гухэлъэу яIэхэр ащи нахэ иных. Мы илъэ-сым зэкIэмIи поселкэм артезиан псыни 7 шагъэпсышт.

Поселкэм джырэблагъэ пэщакIэ фашIыгъ. А IэнатIэр фагъэ-шъошагъ Атэжыкъо Эдуард. IыкIуачIэ етыгъэу ипшъэрылгъхэм ягъэцэкIэн ар фежыагъ. ЗыцIэ къетIогъэ кыныгъом иIэгъэзы-жыын епхыгъэ пэшIорыгъэшIэ IофшIэнхэр ащ ригъэжыагъэх.

Мы мафэхэм поселкэм зэлукIэшхо шыкIуагъ. Ащ хэлэжыа-гъэх районим ипашэу Шъхьэлэхэо Азмэт, депутатхэр, къулыкъу-ыкIи ведомствэ зэфэшхьафхэм япашэхэр, псэолъэшI органи-зациехэм ялэшхьэтетхэр. Зигъо дэдэ ыкIи псынIкIэу зэшIохыгъэн фэе Iофыгъохэу псэупIэм дэлъхэм ахэр атегущыIагъэх. Ахэм ащышых гъогухэм язытет нахышIу шIыгъэныр, поселкэм ифэшъошэ къэбзэныгъэ егъэгъотыгъэныр, транспортыбэу ащ шызекIохэрэм гъогурыкIоним ишпхьэхэр амыукъохэу гъэп-сыгъэныр, нэмыкIхэр.

ШыкIагъэхэр дагъэзыжыштых

Яблоновскэ поселкэ псэупIэм хэхьэрэ поселкэу «Новый» зыфалорэм ренэу зеушъомбгъу. Непэ ар унэгъо 500 Iэпэ-цыпэ мэху, нэбгырэ 1550-рз шэпсэу. ЗэгурыIоныгъэ ахэлъэу шэп-сэух лъэпкъыбэмэ ялIыкIохэр. Дэсых ащ адыгэхэр, урысхэр, ермэлхэр, нэмыцхэр, урымхэр, корейцэхэр.

Социальнэ шыIакIэм игугъу пшIын хъумэ, псэупIэм шыпсэ-ухэрэм электричествэр, гъэстыныпхэ шхьуантIэр агъэфедэх, гу-рыт еджапIэ, фельдшер-акушер пункт, унэе тучан заулэ дэтых. ГухэкI нахэ мышIэми, джырэкIэ связым иIофшIапIэ, культу-рэм и Унэ дэтхэп, къалэу Краснодар зэрэкIоштхэ автобус къы-дахьэрэп.

ТапэкIэ поселкэм администратор иIагъ. Нэбгырэ 13 зыхэт зыгъэлорышIэжыпIэ комитетым ипэщакIэ Виктор Камоликовыр. Общественнэ организациехэри шызэхэщэгъагъэх, ахэм чIыпIэ мэхьанэ зылэ Iофыгъохэр зэшIуахыштыгъэх. Ау зэхьокIыныгъэхэм ялъэхьанэ ахэр зэрэзэхэзыжыгъэхэм лъэшэу иягъэ къызэрэкIорэр цыфхэм зэхашIагъ.

Илъэс зэкIэлъыкIохэм поселкэм зиушъомбгъугъ. Мы чIыпIэм Краснодар шышхэм гъэмэфэ зыгъэпсэфыпIэ унэхэр шашIынхэу чIыгу Iахьхэр шаратыгъагъэх. Сыдэу шытми, къыдэтIысхьэрэ цыфхэм япчъагъэ хьахъозэ, ыпшгъэкIэ къызэрэщытIуагъэу, зи-ушъомбгъугъ. Ащ дыкIыгъоу ащ изэтэгъэпсыхьанкIэ зышIуагъэ къэзыгъаIохэрэми ахахъоштыгъ. Анахэ чанхэу зигугъу ашIы-хэрэм ащышых Виктор Камоликовыр, ХьакIмэкъо зэш-зэшп-хъухэу Русланрэ Римэрэ, Шъоумыз Махьмудэ, Леонид Пах-но, Владимир Матвиенкэр, Лидия Пономаревар, Наталья Маль-ковар, нэмыкIыбэхэри.

ЫпэкIэ зэрэлъыкIуатэрэм дыкIыгъоу уахътэм зэшIохыгъэн фэе Iофыгъохэри мымакIэу къызыдехьых. Ахэм зыкIэ ащыш къэтэджырэ кыныгъохэм ядэгъэзыжыын бууж итышт админи-стратор псэупIэм зэрымIлэр.

Джырэблагъэ мыщ шыкIогъэ цыф зэхэхэм хэлэжыагъ рай-оним ипашэу Шъхьэлэхэо Азмэт. Ащ къариIуагъ ежэ цыфхэм зифэшъуашэу алыгътэрэм, цыхьэ зыфашIэу къагъэлъагъорэм зэ-рэдыригъэштгъэшт. Районим ипашэу шыгъуаз электричествэм игъэфедэн изытет уигъэрэзэнэу зэрэщымытым, сабий IыгъыпIэ, спортивнэ джэгупIэ зэрэдэмытхэм, Краснодар кIорэ цыфхэр Пшызэ зэпырызышыхэрэ катерыр жы зэрэхъугъэм, автобус къы-зэрэдэмыхьэрэм. А кыныгъохэр дэгъэзыжыгъээнхэм бууж ит, хэкIыпIэхэм яусэ.

ХЪУШТ Шэбан.

Бэдззогъум (июлым) инэмазшIыгъо уахътэхэр

Мафэ-хэр	Сэбахэ нэмаз	Тыгъэр къы-зыкIокIырэр	Щэдэжэгъо нэмаз	Ечэнд нэмаз	Ахьшам нэмаз	Джац нэмаз
1	3:41	5:35	13:46	17:32	21:14	22:54
2	3:41	5:35	13:46	17:32	21:14	22:54
3	3:42	5:35	13:46	17:32	21:14	22:53
4	3:42	5:36	13:46	17:32	21:14	22:53
5	3:42	5:36	13:46	17:32	21:13	22:53
6	3:43	5:36	13:46	17:32	21:13	22:52
7	3:44	5:37	13:46	17:32	21:13	22:52
8	3:46	5:37	13:46	17:32	21:12	22:51
9	3:47	5:38	13:46	17:32	21:11	22:51
10	3:49	5:39	13:47	17:32	21:11	22:50
11	3:50	5:40	13:47	17:32	21:11	22:50
12	3:51	5:40	13:47	17:32	21:10	22:49
13	3:53	5:41	13:47	17:32	21:09	22:49
14	3:54	5:42	13:47	17:32	21:08	22:49
15	3:55	5:43	13:47	17:31	21:07	22:48
16	3:56	5:43	13:47	17:31	21:06	22:48
17	3:58	5:44	13:48	17:31	21:05	22:46
18	3:59	5:45	13:48	17:31	21:04	22:46
19	4:00	5:46	13:48	17:30	21:03	22:45
20	4:02	5:47	13:48	17:30	21:02	22:45
21	4:03	5:48	13:48	17:30	21:01	22:44
22	4:05	5:49	13:48	17:30	21:00	22:44
23	4:06	5:49	13:48	17:29	21:59	22:43
24	4:08	5:50	13:48	17:29	21:57	22:43
25	4:10	5:51	13:49	17:29	21:56	22:43
26	4:11	5:52	13:49	17:29	21:56	22:42
27	4:12	5:53	13:49	17:28	21:55	22:42
28	4:13	5:54	13:49	17:28	21:55	22:41
29	4:14	5:55	13:49	17:28	21:54	22:41
30	4:15	5:56	13:49	17:27	21:53	22:40
31	4:16	5:57	13:49	17:27	21:52	22:40

Шумафэм игупшысэ лэжъыгъ

Адыгэ къэралыгъо университетым ипрофессорэу Шумэфэ Мыхъамэт Мышъэост ыкьом итхылъэу «**Стабилизация линейных управляемых динамических систем**» зыфиорэр инджылызыбзэкIэ Кембридж къызэрэщыдэкIыгъэр АКЪУ-м иколлективкIэ къэбар гушъуагъоу хъугъэ.

Джырэ наукэмкIэ мэхъанэ зилэ тхылъыкIэм фэгъэхъыгъэ лъэтегъэуцэ мэкъуогъум и 21-м АКЪУ-м и Научнэ библиотекэ щылагъ. Ащ еджэпIэшхом математикэмкIэ ифакультет имызакъоу, нэмыкI факультетхэм ядеканхэр, ахэм ащезыгъэджэрэ шIэныгъэлэжъхэр хэлэжъагъэх.

Тхылъым имэфэкI лъэтегъэуцэ къызэIуихыгъ ыкIи зерищэгъэ социологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу, АКЪУ-м иректорэу Хъунгэ Рэщыдэ. Шумэфэ Мыхъамэт итхылъ научнэ IофшIэгъэшхоу, щыIэныгъэм илэныкыуабэмэ анэсырэ шIэныгъэхэр ылапсэу зэрэтыгъэр Хъунагум къыIуагъ. Системэхэр уябгъукIонэу щымыгъэу, сыдрэ Iофи ишыгупIэхэу, ахэр зэрэзэхъыгъэхэу, зэрэгъэунэфыгъэхэм щылаклэр ыпкIэ зэрэлажъагъэуатэрэр, ахэм бэ зэралытыгъэр къыхигъэщыгъ.

«Тхылъым итхын гухэлэ къызыщыуыгъэр тиуниверситет, — къыIуагъ ректорым, — ащ научнэ лэжъапIэу тызэрэщытыр къеушыхъаты. Мы тхылъым изакъоп, Iэклъб къэралхэм къащыдэкIыгъэх ащ ыпкIи тишIэныгъэлэжъхэм яIофшIагъэхэр. Мамый Даутэ Казбек ыкьом инаучнэ тхыгъэхэр мызэу, мытIоу къащыхаутыгъэх. АщкIэ математикэмкIэ ыкIи компьютер устройствэхэмкIэ факультетыр пэрэп».

Хъунгэ Рэщыдэ Шумэфэ Мыхъамэт мы аужырэ илэситIум жыкыэщэгъу гупсэф имыIэу Санкт-Петербург Iоф зэрэщишIагъэр, зэлъашIэрэ шIэныгъэлэжъышхоу Геннадий Леоновыр игъусэу научнэ IофшIагъэр зэритхыгъэр, мы тхылъыр къызэрэзэдыдагъэкIыгъэр, ащ дунэ ыкIи урысые наукэмкIи осэшхо зэриIэр, АдыгеимкIи зэрэшъуашэр къыIуагъ. Игуапэу тхылъыкIэм

иавторэу Шумэфэ Мыхъамэт зэкIэ Iофтхъабзэм хэлажъэхэрэм ыкIи университетышхом иколлектив ацIэкIэ фэгъушъуагъ, тапэкIи имурад инхэр дахэу кIэклъынхэу фыIуагъ.

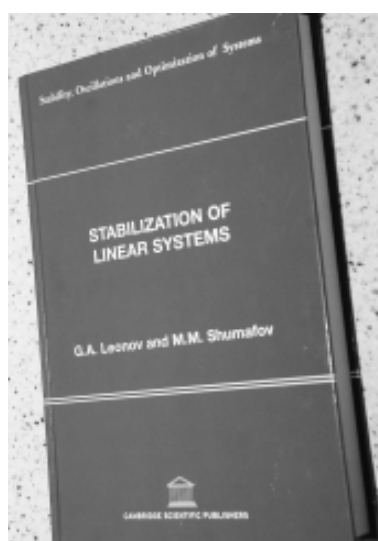
ГушыIэр тхылъым иавторитыгъ. Шумэфэ Мыхъамэт наукэм уфэклоныр зэрэмыпсынклэр ыкIи а илэс 12 гъогур зыфэдагъэр, кIэклэу, гурьлогъошIоу къырилотыкIыгъ. Мы зигъо научнэ IофыгомкIэ апэрэ тхылъыр 2002-рэ илэсым, ятIонэрэ тхылъыр — 2005-м къызэрэтырадзагъэхэр, ахэм къауатэрэр, къызэхафырэр зэкIэ инджылызыбзэм егъэклужыгъэным 2006-р зэрэфэгъэзэгъагъэр, ахэл гупшысэ лэжъыгъэр икыоу щызэхашIэу гъэпсыгъэным 2007 — 2008-рэ илэсэхэр зэрэфэгъэзэгъагъэхэр, инджылызыбзэ шапхэр 2009-м хъазыр зэрэхъугъэр ыкIи джы тхылъыр къызэрэдэкIыгъэм ягугъу къышIыгъ. Моц фэдиз акылы куу лэжъыгъэр зыщызэгъэпэшыгъэ тхылъыр Мыхъамэт бэз гурылогъошIу кIэ цыфхэм къалыгъэлэсыгъ.

Ащ пыдзагъэу Шумафэм упчIэхэмкIэ зэлукIэм хэлажъэхэрэм ащыщхэм зыфагъэзагъ, джэуапхэри теубытагъэ хэлъэу къаритыгъ.

ТхылъыкIэм ыкIи ащ иавтор афэгъэхыгъэ гушыIэхэр къа-

Iуагъэх зэлъашIэрэ шIэныгъэлэжъхэу Андырхъое Хъазэрталэ, университетым наукэмкIэ ипроректорэу Ангелина Шахановам, Шэуджэн Эмилие, Шьоджэ Асыет, математикхэу Къуй Амэрбый, Мырзэ Джумалдин, Блэгъожэ Заурбый, Лъэчъэ Вячеслав, Мамый Даутэ. Ахэм зэкIэми хагъэунэфыкIыгъ Шумэфэ Мыхъамэт зэрэматематик дэгъур, игупшысэ IупкIэу къызэрэрилотыкIыгъэр, уедэлункIэ зэрэгъэшIэгъоныр, илэс 12-м къыкIоцI гъэпсэфыгъо имыIэу наукэшхом игупшысэ хигъэхъаным егугъоу Iоф зэрэдишIагъэр, шIэныгъэ куужмэрэ научнэ ушэтынхэмрэ къулайныгъэ хэлъэу зэрэзэрипхыгъэхэр, урысыб-

зэкIэ тхыгъэ IофшIэгъэшхор инджылызыбзэкIэ зэрадзэкIыжъи, дунэе наукэм хэуцон амал тхылъым Шумафэмрэ Леоновымрэ зэрэратыгъэр лыгъэ лъэбжъоу афалыгъугъ. Шумэфэ Мыхъамэт укIыгъ ин, шъхэлъыгъэжэ, нэхъой дахэ зэрэхэлъыр, ышIэрэ Iофыр сыдигъокIи гъунэм нигъэсыныр шэнэу зэриIэр, бгъургъазэу щымыгъэу, шIэныгъабэ зыкыолъэу, шIошъхъуныгъэ ин щыIэныгъэмкIи, наукэмкIи зыхэлъэу зэрэгъэпсыгъэр къэгущыIагъэ пэпчэ хигъэунэфыкIыгъ. Ислъамым фэгъэхъыгъэ тхыгъэхэр, тхылъхэр зэриIэхэри, ахэмкIэ лекциехэу студентхэм ыкIи мы темэр зышIогъэшIэгъонхэм афызэхышхэрэр

шIэныгъэ лъэпсэ куурэ купкI инрэ ахэлъэу зэригъэпсыхэрэр, фэукIочIырэр зэрэбэр, зэрэIофшIагъэшхоу кIагъэтхыгъ. ИшIушIагъэ епэсыгъэ уасэ фэшIыгъэн фаеу алъытагъ.

Университетым иректорэу Хъунгэ Рэщыдэ изэфэхысыжъ гушыIэ анахъ къыхэщыгъэр математикэ наукэм лъапсэ Адыгеим щышIынымкIэ шIур зылэжъыгъэ шIэныгъэлэжъкIэлэтегъаджэхэу Андырхъое Хъазэрталрэ Мамый Казбекрэ мы еджапIэм иублэпIэгъэжъапIэ зэрэщытыгъэхэр ары; ашIагъэр зэрэбэр, ахэм рагъэджагъэхэм непэ мы наукэр зэрэлажъагъэуатэрэр, лъэпкъым ыцIэ зэралэтырэр ары. Тхылъым илэтегъэуцэ фэбагъэ хэлъэу зэрэлажъагъэр, гупшъхъэгомьлэ лэжъыгъэм ифэмэбжъымэ акIэтэу, зэкIэдэIу-кIыжъхэу, лыпэныгъэ зэфашIэу зэрэзэхъушылажъэхэм пстэуми агу зэригъэшIугъэр, гухэлъыкIэхэм зызэрафакуудыгъэр, лъэтегъэуцор гупшысэуцугъэм имэфэкIэу зэрэщытыгъэр къыIуагъ, тхылъым иавторэу Шумафэми, мэфэкIым хэлэжъагъэхэми псауныгъэкIэ, гъэхъагъэхэмкIэ къафэлэIуагъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Сурэтхэр лъэтегъэуцом
Iэшъынэ Аслъан къыщытыри-
хыгъэх.

2012-рэ ильэсыр КIэрэщэ Тембот и Ильэс

ИЩЫНЭНЫГЪЭМ ИЕДЖЭШЭШХУ

Адыгэ лъэпкыры лъагэу зылэтыгъэ цыф цIэрылоу, тхэкIошхоу КIэрэщэ Тембот и Ильэсэу 2012-рэ ильэсыр зэрагъэнэфагъэр епэсыгъэ шъыпкь. Ащ ышлагъэм, ылэжыгъэм уасэ фэшлыгъуай, утегущылэ зэпытыгъэки уухыцтэп.

Сисэнэхьат елпытгъэу кы- хэзгъэщымэ сшIоигъор егъэ- джэн программэм КIэрэщэм ит- ворчествэ чIыпIэу щибуты- рэр зыфэдэр ыкIи ащ пIуныгъэ мэхъанэу иIэр арых. МэшIэгъу- ныкIом ехъурэ кIэлэгъаджэу Iоф зэрэсшIагъэм ишIуагъэкIэ тхакIом итворчествэ Iоф дэс- шIэнэу, ащ иобразхэм нэгы- ришIэ пчъагъэхэр арыспIунхэу амал сIагъ. Арышъ, теубы- тагъэ хэлъэу къэсIон слъэ- кIышт: пIуныгъэ-гъэсэныгъэ кIочIэ мыухыжъ ахэм ахэлъ, произведение пIпчъ, анахъ цыкIур арыми, шIэныгъэ-гъэ- сепэтхыдэ псау екъу.

КIэлэгъаджэм ипшъэрыль- мэ ащыц художественнэ про- изведениер гуыцIэм иискусст- вэу зэрэщытыр, ащ гупшысэ- гурышъ лъапсэу иIэр, художе- ственнэ шIыкIэ-гъэпсыкIэу ыкIи эмоциональнэ кIуачIэу хэлъыр, адыгэ цыф лъэпкым итарихъ гъогу кырыкIуагъэр, гушъхьэлэжыгъэу лъэпкым иIэр ыкIи нравственнэ-этическэ шапхъэу илэсшIэ пчъагъэхэм зэригъэпэшыгъэр зыфэдэр кIэлэеджакIомэ аригъэшIэныр. А зэпстэур рызэшIопхын плъэ- кIынэу амал къаты КIэрэщэм ытхыгъэхэм. Рассказэу «Умы- уцумэ кIуиуцукI уIуIкIэн» зы- филоэрэ я 5-рэ классым шы- зэрагъашIэ зыхъукIэ, анахъэу кIэлэеджакIомэ анаIэ зытыра- дзэрэмэ ащыщых адыгэмэ якIалэхэр цыкIуэхэзэ лIыгъэ- цыфыгъэ шапхъэхэр зэрара- гъашIэщыгъэхэр. Ахэр шыте- сыкIэр, хъакIэм ипэгъокIыкIэ- зещакIэхэр, нахъыжымэ аIорэр лъэтемгыгу агъэцкIэныр, нэ- мыкIыбэхэри. Цыфым ицIы- фыгъэ пшъэрылIэр ицIыфыгъэ

напэрэ уасэу яIэр къагуры- IонымкIэ рассказыр IэпыIэ- гушIу.

«Хъатх Мыхъамэтрэ Анцо- кIорэ» («Шапсыгъэ пшъашъ» зыфилоэрэ повестым шыщ пы- чыгъу) хэт образ шъхьалэу АнцокIо я 6-рэ классым икIэ- лэеджакIохэмкIэ шысэтыхыпI: мышгъэм фырикIун, зэрэфаеу рыджэгун ылъэкIыгъ. ЗекIолI шыум итеплъ, ишъуаш, шым игъэпсыкI, шымырэ тесымрэ зэрэзэхъулэхэрэр IэпIэсэныгъэ ин хэлъэу авторым кызыри- тыгъэм ишIуагъэкIэ произведе- нием изэхъфын кIэлэеджакIохэр ягуапэу кыхэлажъэх. «Бзы- мэ яорэд» («Шахъомрэ пшъэ- шъэ пагэмрэ» зыфилоэрэ новел- лэм шыщ пычыгъу) чIыопсым идэхагъэ, ибаигъэ хэлэжъэрэ бзыухэм яобраз пшымыгъуп- шэжъэу уапашъхъэ кырегъэ- уцо. Цыфыбэмэ амылэгъу- гъэ, зэхамыхыгъэ, гу зылъамы- тэгъэ сценэ гъэшIэгъоным узэлъеубыты: мафэм икыжьа- пIэ, нэфылтым икызылIухын здырагъаштэу бзыухэр зэрэ- хэлажъэхэрэм, оредышъо дахэу зэхэпхырым укъыхэмыкIы- жышъоу ухэт. КIэлэеджакIомэ яэстетическэ зэхашIэ, чIыоп- сым шIульэгъоу фыряIэр мыщ егъэлъэшы, дэхагъэр, шIугъэр къаухъумэн зэрэфаем фепIух. «ТхакIор къуаджэм макIо» («Типшъашъэхэр» зыфилоэрэ романым шыщ пычыгъу) иге- рой шъхьалэу Шумафэ игупшысэ- гумэкIхэр зыфэдэхэр, шIыIэ- ныгъэр зэшъо-зэикIэу зэрэщы- мытыр, кIэу кыхахъэхэрэр апэрэмкIэ штэгъуаехэу, ясэ- гъуаеу зэрэхъухэрэр ныбжы- кIэхэм зэхашIэн алъэкIэу къэ- тыгъэх.

Жъы мыхъурэ темэм — заом ехъыллагъ рассказэу «Парти- зан шыпхъу» зыфилоэрэ. Цыф кызырэыкIохэу Софье, ШIуцIэ яобразхэр шысэтыхыпIэх: заом игъоми цIыфыгъэ-дэхагъэр чIанэрэп, зэрафэлъэкIэу яхэ- гъэгъу къаухъумэ. Повестэу «Хъаджрэт» зыфилоэрэм (я 8-рэ классым шызэрагъашIэ) изэхъ- фын герой шъхьалэу Къаймэт игушыIэхэу «УцIыфэу укъэ- хъугъэмэ уицIыфышъхъэ умы- гъэпыуты» зыфилоэрэм кып- кырыкIы. Зэфагъэр, лIыхужъ- ныгъэр, зэгурыIоныгъэр ныб- жыкIэмэ апкырыхъанымкIэ повестыр IэпыIэгъушIу.

КIэрэщэм ищыIэныгъэ ыкIи итворческэ гъогу зыфэдэр нахъ игъэкIотыгъэу зыщызэрагъа- шIэрэр я 9-рэ классыр ары. Повестэу «Шапсыгъэ пшъашъ» зыфилоэрэм изэгъэшIэгъум уро- кым шызэшIуахын фаемэ ащыщых лъэхъанэу кыгъэлъа- гъорэр зыфэдэр агъэунэфыныр, шIум изехъакIохэм (Гулэз, Ан- цокIо, Хъатх Мыхъамэт, Гъу- чIыпсэ), ем изехъакIохэм (Бо- лэтыкIор, Къамболэт, Алэ- джыкIу, Шъэолъыхъу) яобраз- хэр, шым иобраз зэхэфыгъэн- хэр.

Романэу «Насыным игъогу» зыфилоэрэ адыгэ литературэм имызакъоу, зэкIэ хэгъэгъу лите- ратурэмкIэ гъэхъэгъэ гъэнэфа- гъэу зэрэхъугъэм кыщцэгъэжа- гъэу ащ нэгырэ 45-рэ зэрэ- щызекIорэр, къуаджэм шъхъэ- зэкIо шылакIэу дэлым хэкIы- хи коллектив шылакIэм зэрэфэ- кIуагъэхэр, адыгэ бзылIыф- гъэм илофыгуабохэр, жъымрэ кIэмрэ язэнэкъокъу, Биболэтрэ Нэфсэтрэ ясюжет шъолъырэу пхырыкIырэр, лъэпкым иIу-

шыгъэ, игугъэ-гупшысэхэр зе- зыхъэхэрэ нэжъ-лужъхэр кы- зэрэщытыгъэхэр, лъэпкь шэн- зэхэтыкIэхэр (зэфагъэр, зэфэн- чъагъэр, шхэныр, гъэныр, гу- шIуагъор, тхъамыкIагъор) кы- зэрэщылыгъагъохэрэр — бэ ныб- жыкIэмэ агъэунэфырэ, ашIо- гъэшIэгъоныр. КIэлэеджакIомэ язакъоп тхэкIошхом ипроиве- дениехэр шIу зылъэгъухэрэр, ахэр шысэ зыфэхъухэрэр. Шы- Iэныгъэм, акъылым, зекIокIэ- шIыкIэ тэрэзым уафэзыпIурэ новеллэхэм, лъэпкь гупшысэ- гумэкIыр зылъэпсэ рассказхэм, адыгэм гъогу кыкIугъэр, цыIэныгъэр куоу къэзыгъэ- лъэгъорэ образхэр зыхэт ро- манхэм, пIесэ гъэшIэгъонхэм ямыджагъэм (ащ фэдэ шыIэу кызышIогъэшIыгъуай) адыгэ психологиер, лъэпкым инрав- ственнэ кIэн, икультуэрэ, итарихъ гъогу зыфэдэр ешIэх пIон плъэкIыштэп. ЕтIани а произ- ведениехэр зэ уеджэмэ бгъэ- тIылыгъыжырэмэ афэдэхэп, кIэуджыкIыжъ зэпытыгъэки уяззышынэу, пIуныгъэ кIуачIэу апкырылIытыр уухынэу цытэп. ШыIэныгъэм иеджэпIэшхох ахэр.

Цыфым зы гъашI иIэр. Ащ шыщ нэкIубгъо гори хэпIэ- лэжынышъ, икIэрыкIэу кIэп- тхыкIыжынынэу, икIэрыкIэу кIэпкIужынынэу шытэп. Ары зыкIалыагъэри «ПтелукIырэр птекIыжырэп». Цыфыр цы- фэу къэзыгъэнэжырэ шъхъэ- лытэжынынгъэмрэ кърарым- рэ чIэмынэнхэм кыфэдэжэ Тембот ытхыгъэхэр. Шып- кынынгъэм, лIыгъэм, шIульэгъу къабзэм, укIытэ дахэм осэ ин афэозыгъэшIырэ нэкIубгъох ахэр. Тыгу къэдгъэкIыжын

произведениехэм къахахыгъэ цитатэ заулэ.

ЗигушыIэ зымыгъэцэкIэ- жьэрэ цыфкIэ плыгъэ хъуна?! Ащ фэдэм цыхъэ фэпшIы хъу- нэп! Сыд фэдэ егъэзыпIэ уитэу птыгъэми, уигушыIэ бгъэцэкIэ- жын фае. (Новеллэу «Пшъа- шъэм игушыI»). Хъульфыгъэм иIэпыIэгъу шыкIэу бзылIыф- гъэр ылэ зифэрэм зэрэекIо хабзэу титхыдэжъхэм къаша- Iуатэхэрэр хъаулыеу къалорэп. Ащ фэдэм дэжъ лIыгъэрэ цыфыгъэрэ зыхэлъ хъульфы- гъэр иIэпыIэгъу кышIыгъырэ бзылIыфгъэм зы кIэкIо чIэгы дычIэгъольхъан фаеу хъуми, чэтэ кыхыгъэр азыфагу диль- хъэщытыгъ. Цыфыгъэ зыхэ- лым ицIыфыгъэ напI шIолIы- кIышт ыкIи кыухъумэшт. Ары цыфхэр ащ зэрэпIырэ. Ады- гэмэ яцIыфыгъэ шъыпкъагъэрэ язэфагъэрэ зынэсырэр ащ къе- гъэлъагъо. (Новеллэу «Ша- хъомрэ пшъэшъэ пагэмрэ»).

Мылэжынын шыIэп, пстэуми ар тапэ илъ. «УлIэнми лIыгъэ хэлъ», аIуагъ. Цыф лIакIи шыI, хъайуан лIакIи шыI. Хэти олIэфэ цыфыгъэмрэ лIыгъэмрэ Iэ- кIыб ышIынхъэ фаеп. (Новеллэу «Аужырэ шхончогъур»).

ТхэкIо цIэрыIом ипроизведе- ниехэр акъылым, Iушыгъэм, лIыгъэм, губзыгъагъэм яса- угъэтых. Лъэпкым итыгъуас, инеп, инеуш, игумэкI-гупшысэ- хэр, игугъэпIэ инхэр ахэм къалыатэ. Ары «КIэрэщэ Тем- бот лъэпкыры цIэлэфэ шыIэшт» зыкIатIорэр.

БЛЭГЪОЖЪ Мир.

Адыгэ Республикэм на- роднэ гъэсэныгъэмкIэ изаслуженнэ IофышI.

Ущэлэфэ уцIыфын фае

Цыфым сыд ымышIэщтыр? Чыгуи уашъуи ащ зэдиIыгъ. Мыжъор ехъа- джы, гъучIыр егъэатIу, лъапсэр егъэ- пытэ, шъхъапэр егъэдахэ, хыорым цэ- хъушIэ, уашъом цэхъарзэ. Зэп ащ Iофэу иIэр. Бгъу пстэумкIи зегъэпытэ, зегъэ- дахэ, шъыпкъагъэр егъэфедэ, шIушIэ- ным зыфегъасэ, зыфаеу ыгу кырило- рэм дырегъаштэ, гум шъхъэр илофтабI, ар пытэшъ кIуачIэ кыхелъхъэ. Сыда адэ ащ ышIэщтыр? Шъхъэм шызэблэ- кIырэм ыгъунэ нэсынэу мэгугъэ, ары- ба егъашIи ыгу къэмыкIыгъэ Iоф хы- лъэхэу зэрихъылIэхэрэм кIочIэгъу афэ- хъузэ зыфышIыIэр. Цыф пстэуми яду- най лъапIэ, сыд ащ фамышIэщтыр, ар зыIыгынын цыфыр ары. Къэралыгъом ипкъэу пытэр цыфыр ары.

Тыцгъупшэн тымылэжырэ хъугъэ- шIагъэхэм ащыц Хэгъэгъу зэошхом имэшIолыгъэу типсэупIэхэр теплъаджэ зышIыгъагъэр. А зэо мэхъаджэм лъэ- шэу зэцигъэкъоэгъэ тикъэралыгъо зэ- тезыгъэуцожыгъэхэр тицIыфхэр арых. А лъэхъаным тицIыфхэм кыныбэ алъэ- гъугъэми, хэгъэгъушхор зэтырагъэпсы- хъажыгъ.

ЗэкIэми тызыфаер тикъэралыгъо бэрэ гупсэфынынгъэ илъынын ары. ЗэкIэми Тхъэм тежъугъэлъэIу заом зы- псэ шытфэзгъэтылIыгъэ пстэуми джэ- нэт лъапIэр къаритынэу.

ТекIоныгъэшхор къытфидэзыыхыи къэзыгъэжыгъэ лIыхужъхэм ягугъу шIукIэ умышIэу зы мафи блэбгъэкIы

хъунэп. Сятэу заом хэкIодагъэм игугъу сымышIэу лъэбэкъу сыдзыщтыгъэп, ащ фэдэ горэ зыслъэгъукIэ сызэтекъа- гъэу сеплIыштыгъ. Сыд тшIэщтыгъ тэ зэо лъэхъаным, тыцIыкIугъ, сятэ игугъу тшIымэ, къэкIожъэу е тэлъэгъоу кыд- гъэкIыштыгъ. Ары пэлчъ тIэнэ а гугъэ IэнэкIым тытыришымэ нахъыбэ фэ- мыеу зыгорэхэр кытиIохэзэ тигъэда- Iоштыгъ. Адэ хэтэ джы тызгъэдэIо- щтыр? ЗэкIэ кыдгурылуи, тэркIэ тятэ зэрэтимылэжырэ кыин гууз хъужыи, тызэцIыкIур кытигъэштэжъэу джынэс къэтхыгъ. Зятэ зымышIэу къэхъурэм тпсэ тыфыхэлэжыи, тишIуагъэ зэре- мыкIыштыр тэшIэми, тыгоу убэжы- гъэр мэлъэкъуао. Джы тызнэсыгъэм

дгъэшIэщтыр дгъэшIэгъахэми, зэкIэ гукъаор зы чыпIэ тшIыгъэми, зыщыд- гъэгъупшэн тлээкIырэп. Ренэу а зэо мэхъаджэм игугъу тымышIэу зыкIи кыхэкIырэп.

ТIэнэ тхъамыкIэу теплъэшIу зымы- Iэжъэу, Iоф мыухыжъ унагъоми колхоз- ми ащызышIагъэм тызшыгушIукIын кытиIон ымылэжIэу, тяти тимиIэжъэу, тыныбжыи тиакъыли темыфапэми, ты- дэшъыгъуагъ. Ар сыдэуштэу пшы- гъупшэштэ? Ильэс 67-р бэба, унагъо- хэри тшIэжыгъэхэба, етIани гум икIырэп а зэо мыгъор, къэпIонэу шыIэр уухын плъэкIырэп.

ЕХЪУЛIЭ Къутас.

Пэнэжыкыуай.

Тпэчыжъэ ыкӀи тпэблэгъэ ТЫРКУЕР

*(КъызыкІэлъыкІорэр
мэкъуогъум и 27-м
къыдэкІыгъэ номерым ит).*

Сымыльэгъугъэ
къэлэ дэхэшхом
сызэплъы икъун
къыдэкIынба?

ЫлшэхэмкIэ гьучI псыгъо кIыхъэхэр залышхом ыкIыIу бгырыпх зэгъафагъэу рекло-кIырэм пигънагъэх. IэпыIэ-гъушхо кытфэхъузэ фкъулаеу, сурэт ппчэ еклоу ичIыпIэ ригъэгъотызэ, зэкIэ кытфызэри-гъафагъ тигъэразуу. Озбай зэши-тIури шIушIэным зэрэхэтхэр кыгъэшпыпкъэжыгъ, емызэ-щыжыгъу Iоф тфишIагъ. Тигуа-пэм рыгуауэу тфэулзугъ. Иб-рахымэ ипшъаштэ сикъэбарэу инджылызыбзэкIэ зэридзэкIы-гъэр зытетхэгъэ афишэшхор ихыагуу шпыпккъэм кызгэгъу-цужым, еклоу ичIыпIэ ыбугыгъ-жи, кыгъэкIэрэклэгъ. Унэ дэ-хэшхо хъоо-пщам зы сатырэу сурэтхэр, язэпчыжыагъэ егъэп-шагъэу зыпытэлъэхэм еклоу кыагъэбаигъ. Ибрахымэ тыр-кубзэкIэ ацIэхэр зэридзэкIыхы затырегъапкIэхэм кыыригъэ-къужыгъ. Хэт еплъыгъэми ушымыукIыгыхъажыпнэу шыа-шэ хъугъэ. Зэри нэшIукIэ си-гъусэхэм саяллыгъ.

Зэпгамыгээу Энэмкыё Моулид ишхьэггүсэ Мелекрэ аш ышыпхьоу сурэтышл Іазэмрэ тхылхээр тыркубзэкІэ клатхыкІыкхы. Сурэтхэм квалуатэхэрэр кысагаһолэ, клэкІу хатух. АлгэкІ кьамыгъанэу Іоф ашІэ. Моулиди клэрэклау ашгъаг ит, ымакы Іоу зыгорэхэр афеггэтэрэзыкхыхэш. Мыекгуап аш кызыскІидзагэр кысэушыинэу, нахышІум еусэу. Тишэнхэр Іүми пырацэхэш, зызэншгэдзыеми, Моулид Іоф кыырегэкІы, зыфаер уегъашІэ. Шүур арыба экІэми зыуж титыр, зэдэгтэшгэ.

Чэтээ Ибрахимым шгуашэм
тетэу зэриггэпэшылгээ сурэтхэу
апчхэм ачиггэуцохи рамэхэм
адиггэуцуаггэхэм ацлэхэр ари-
ггэггэотыжи, ящылкэгээ тхы-
лыплэхэр атыриггэпклэжыхи,
Мелекрэ ышопхгүрэ тхылтклэ
ызэрагафшэм, шыклаггээ имы-
ггэжүуа теггэпсыхыаггээ хгүгээ
кьэггэлээггэоныр.

ХьэкIэ лъапIэхэм кыгъэгъэ
гъэшIэгбонхэр къахьыгъэх. Ахэр
метритIу фэдиз ягъэгъэгъу, пкыи
яIэу гъэпсыгъэх. Пэсэрэ лэны-
сталтэр гум кыагъэкIу зпыфы-
зыкIыгъэх, кыагIухъу кыгъэгъэ
дахэхэр къатешых. Ахэм купэу
къзыхьыгъэхэр атетхагъэх. ПлIы
мэхъух. Лэныстальтэм ычIыплIэу
кыгъэгъэ хьырахишпэхэр кы-
зырщыхэрэм шэкI плыхькхэр
атешхагъ. БгъэшIэгбонзу зэ-
клэри клэракI. Шы лъэгъупхъэ-
шхоу, Кавказ культурэм Анка-
ра къалэкIэ итхаматгъу Агачэ
Мухьдин Унал кыгъэгъэлгьоныр
кызылзоуныхгъ. Рэхатгъу, къеклоу,
хъшыпкIыгъэу кыгъушылагъ.

Чанкай район тхьаматэм игуа-

дзэу лы фыжь лъэпэ-лъагэри
кыызэгущы. И уж кьаӀорэр кыыз-
гурымыӀорэми, сурэтхэм зэрате-
гущы. Ихэрэр нэфагъэ.

Шэллэыбгэз зэкклэз фэлэгэз
Хуаажэ Фахэри ежэ ишэлплыг-
гээ зыхэхэожым, лһы лъэпэ-
лъэгэшхор зэклужэ шыыпкэу
пчэгюм кьиуцуагэ. Лыгэшаэ
кьапломэ зэрмыкьабылэр сэ-
шлэти, гушылэм сэри зэзгэ-
укыхыгыгэп. Сиишлшл зэхэфи-
зэгэ хьазыруу куп клэрэклэшом
ыпашхьэ кьистьхьагэ. Апэу гу
зылыстыагэр фэкьулаеу Фахэ-
ри кьызэрээрзидэкьирэм ими-
закэю, шлэныгэ куур ытапсэу,
сэнаушыгэ сурэтгым зэрэфи-
рилэр ары, цыф гээсэгэшхом
укьыишцжыэн зэрилтэкьыштыр
кьыгэнэнфагэ. Цыфыбэу зы-
пашхьэ титхэр нэшулкэ кьы-
тигэсплыгэгэх. Зэпымыуэ Югу
тыригэуагэгэх. Хуаажыыр бэрэ
Мыекьуагэ шыпсэугэ, АРИИ-м
щылэжагэ. Кьышлштыри ышлэ-
штри зышлэрэ цыф, укымы-
гэуэкьыгэгэжыэнэу гэгэспыгэ.

Урысые Федерацием иллыкюу Анкара шы́ём ыц́клэ́ кьэгъз-лъэгъным кьэклогъэ клэлитүри чаных, зым тыркубзэр кыфот-кыушъ, кьэгъзуцужыгъуай. Тэрэгъсагъэхэр кызхэщырэ клэлитүр рэжъаых.

«Коктеиль» Тыркуем зышчыра-
лорз шхэгъум игугъу тибысымхэм
кысфашыгыгъахъ. Энэ лыгагъ-
хэу, узкларытын плъэклыштхэм
шккӀ чэсыйж кырахъухи, ыгу-
згукӀэ зызпнапкыкхэм кыгъо-
хыгыгъх. Шхын псынклэхэу кы-
омыгооштхэм хъакӀэу кыри-
хылапӀагъэр зкӀэ хагъэлагъх.
Шхьхэр зымыгъэузырз шьон
кыабзэхэми ишыкӀэгъэ чэф
тӀакӀлурн арагъэгъотыгъ. Сэри
зэрэслъэкӀэу сурэтхэм ямэхъан
къафэсэлугъэ. Мэрым игодзэ
кӀэлэ фыжышхор ӀугушӀукӀэу
кысыкӀэрысхыгъ. Сэнэ фыжыр
зэрэт бжъэр кысыфшицӀизэ,
кысфэгъушӀо.

Нэгүшүаеу, гуагэр сифаш-
тээ, зальшхом сыкышыре-
щкы, сурэтхэм якъэхуиклэ
кыкълэупчлэ, шлогъэшлэгъонэу
Фахьри кызыридзэкълыхьэрэм
къядэлэу. Ауэз шэджэгъоужым
кызылутхыгъэ кьэгъэлэгъоныр
пчыхъэ куум хилъэсагъ. Сурэ-
тышлхэм агу илыыр сшлэрэпты,
сифгъумэкълыштыгъ. Ахэм тэл-
машэхэр ягъусэхэу кысфэ-

гушIохи, нахьыбэхэм хьункIэ
зыхахым, ськъэрэхьатыгъ.

Анкара кьэлтэшхом универсипитипиш фэдиз дэт, ахэм эклэмэ сурэтшын Иофым зызшыфаггэсэрэ факультетхэр ялэх. Адыгэху сурэтшыным ифакультетхэр кьэзыухыгэхэм calyклагь, кьысфэчфэху нэхъоишхоклэ кьыспэгьоклыгэх. Бзыльфыггэ нэгүф дахэр кьысфэчф, исурэт тхыл клараклэу еж фэдэу нэгүфыр кьысфещэи. Кьысфететхагь, Сениц Аксоу ышлэр. Зыздэсэхым згьэшлэгьуаггэ — абстракцие шыуашэм илэ лэшлаггэхэр дэтэкьуаггэу дызьбз тхылъым. Пшыакукьо (Озел) Ахэмэд сыгу псынклэу кьыгэкьыггэми, асурэтхэр зэфэдаггэхп. Бзыльфыггэ дахэм илэшлаггэхэр лүкьыхэху гьэпсыггэаггэхп Ахэмэд зэришлэрэм фэдэу, чыгум нахь пэблэггэаггэх, зызэкьлашыху цылыггэх. Ау гумэкьышхор уяшлэпгэм ахплгэаггэоштыгь. Бзыльфыггэ лэшлэггэ рэхьатхэр лы лэпэ пыггэшлэхум кьачэкьыггэу кьыпшыхуштыггэх. Згьэшлэггэоштыкьыггэу гьыгунэ ськьэмьысызэ, сьыхэт журналист, сурэтшыл хьалэмэтхэмрэ ахэм яныбджэггэхумрэ этлоштыр гьүзэггум кьынэтымыггэсызэ, Енэмыкьом ымэкьэ жьынч стхьаклүмэ кьырирдэггэ кьодыч, сапашхьэ ежыри кьыуцуаггэ:

— Лыжъхэр кыюжэх, Къат!
Къэух зэ. Урагъэблагъэ.

Нybжыкlэ klэpаклэхуу сыкызыхищыхэрэр сыгу пымыкыхуу сэри сымактэ lэтыггэу сыгумыгугг, бэ тесымыгашуу yжж сыкыхыагг. Хыатко Аслыанрэ ишъхыггусэрэ тызыхэклаггэхэр. Аслыан лyжыгыггэп, лы зишлуггэ теггэсыхыаггэу, иакылы чанэу, ишлэжъклl чlэнаггэ зимылэ цыфгубзыггэгг. Моулид «лыжыкы» зыкли-lyаггэр клэшлэггоягг.

Стамбул кыякыгъэхэр кызгъэ-
лъэгъоным ыпэу Анкара къэ-
кӀуагъэх, ахэм ахэтыгъ кӀэлэ чан
горэ, игулыгъэкӀи, игъепсыкӀ-
кӀи кӀахэшэу, Стамбул гъэркӀо
щегъэкӀоклогъэ кызгъэлъэгъон-
ми щылагъ, сызэрэлӀоплъэу кӀэс-
шӀэжыгъ. Адыгагъэ зыхэлъ
цӀыгъ гъэсагъ. Ӏэдбэу, рыхъатэу
зегъазэ, кӀэлэ нэгъуфъ тегъэсы-
хъагъ. Хъанэхъухэм ащыщ, Сей-
фула ыцӀэр. Амалэу иӀэмкӀэ
ишӀуагъэ кытыгъэкӀы зэрэ-
шӀоигъэр кыыхэщ кыодыерэп,
тапэ зешӀы, зэкӀэми гу алытэу
кыддӀэспэу.

Ибрахымэ башнэ горэм
игугьу зэпигьэурэп, Хьанэхьуми

кыдырегъаштэми, хъатэу зып-
кыыригъахэрэп. Сигъаштэм
сымылтэгъугъэ кълэ дэхэшхом
сызэлтты икьун кылджкынба?

Бисмилахым
шъуфэсакъ

Сейфуларэ Ибрахимэрэ ээпы-
мыоу кьэбархэр кьысфалуатэх.
Тылгэс. Апзу гу зылыстагьэр
Анкара арыл Стамбул эрэфэ-
мыдахэр акы. Нахь зэкълэупклэгт,
ибыракъхэри нахь макълэу гъэ-
лагъэх, нахь цыклух ыкйи ими-
нарэхэри нахь лъхъанчэх. Имэ-
щыгхэри жугъэхэп, бэкълэ Стам-
бул дэтым нахь макълэ. Урамхэр
нахь хьоо-пщдаух Стамбул нахь
зэрэнахь ныбжьыкълэр кьагъэна-
фзу. Тыркуем икьэлэ шъхьалэ
икъбар бэшлагъэу зэхэхыгъэти,
слъэгъурэр сшломэклагь,
къэклогъэ-клэожьыгъэкълэ хэо-
хапклэу зэрымьгъэкъуштыр
сэшлэти, кьэлэшхом ичълэп-
лэхэм санэсы сшломгуагь. Кьы-
сэмызшырэ литлүм симурад
кьагурылуагъэу альэкъл кьагъа-
нэштыгъэл. Ашэрэр зэкълэ са-
пашъхьэ кьыратъхьэщыгъэми,
сшломэклагь. Сигухэлэ кьыгу-
рылуагъэу Чэаомэ зэпигъурэп:

— Башнэм тыкъэсыгъ, ты-
дэжъугъэкIуай, ащ нафэ кыит-
фишIышт зэкIэри.

Башнэ лъэгэшхом тыдищягъ
лифт хьоо-пшаумкIэ. Апэу гу
зылтыстагъэр нахь зытIэты кэс
кэлэм ыгъунэхэр зэрэпыкIуа-
тэхэрэр ары. Тыкызэсым
слъэгъугъэр шлагу — Тифлис
кэлэз сызиджагъэм ыгузэгу
пшыпкIэм сит.

— Астафуриллахъ, мыр
пкыхъапIа, хъауми нэфапIа? —
зэхэхэу къэсэIо.

Метри 124-у тыдэзышэгэ
лифт хьоо-пшаум хьурэбзэу
кьэкIухэзэ зыщыплгыханэу
чIыпIэ тыкышдыригэкIыгэшъ,
пIотэжын закI тлэгьурэр.

— О уу! — Тифлис кьалэ сыкызыэрэк! Уагъэр зэпысымыгъэу сэгъэшлагъэ. Анкара зэрэпсаоу лэгъэ Лубгъошхо горэм ыгузгъу шыпкцъэм исэу кысчыхъугъ. Къалэм идэхэгъэ нэр плэпыхыштыгъ, хэшэй-нэшэй хъагъ имы!эу здишгъэштыгъ. Сьд фэдэрэ бгъукли сыплъагъэми — Тифлисуу кычтыжыгъ. Зтек! закъоу я!эр чылысхэмрэ мэштыгъхэмрэ. Нэк! сэлъыхъо Тифлис ичылысхэр слэгъгунэу, джарэу зэхьышхэр кьэлит!ури, ау ахэм ачылплэк!э минарэ мьылагъэхэу мэштыхэр кьэзгъэгъгунэхэрэр сынэхэм къапш!офэх. Мэштыгъхэр кьэлэ шхъа!эм хэтэкъуагъэх, дахэу кьекълу, ячылплэхэм дахэу арытых. Хэгъгъу быракъ

плъыжьхэм нэклэ сакъыльэхъу
Стамбул бэдэдзү сызэрэшысагэм
сыкъыпкъырыкыыз. «Лэгъэш
хуу» кълэз эклужыгъ зерысы
гъэр къушъхьэ мылъгашчэкмэ
хьурэбзэу кьегъэылъэкыгъ.
Фыртыни, хьдзэ-псыдзи шау-
хьум. Егугъузэ къушъхьэ кло-
чэшхохэм агузгъу идгъэтлэс-
хьагэм иаамл зэрэныи шы-
мыпэгыкыми, илэмыр зэрэгъу-
нэнчгъэр къызыхишлэу, гупсэ-
фыгъо зэригъотыллэжъу рэхъа-
тыгъ. Дунаишхоу илэмырклэ
кыгъэхъугъэм ари ашышыгъ.

Слэггүрэр сшгогьэшлэгъо-
нзу зысплхыхагъ. Аш фэдэ
лэхъаным Тифлис икьюшхъэ-
хэм мыбашу осыр къацешыти,
сыгукэ сылхыхугъ. Слэггү-
гъэри згъэшлэгъуагъэ, кунэ-ку-
нэу ос фыхьыбзэр анахъ хэцэ-
игъэу кьушхъэ шыгоу къэ-
лбгъорэм телхыгъ.

Псы убытыгьэхэр «Хьадэп-чэмылүм» е «Баджэм игьэпсэ-фьлпэккэ» яджэхэм кьушкьхэм хэтыхэр, цыфхэм зышчагьатхэу, курджэм якьэлэ шьхьалэ пмы-чыжкьу зэрэщылэр сигьусэхэм кьафэслогатг. Ау мыщ зэрэщы-мылэр сагьэшлагьэми, сырэхьа-тышгыгьэл, сылхьыоштыгь.

Тырку чылэ тегъэпсыхагъэху хы Шүццэ Іушъом Іус-
лэгъуагъэхэм ягъэпсыкІэ,
кыушъхъэ лпаэу зыкІэрсэхэри
цІыфхэм ягъэпсыкІи Кавказ ис-
хэм язгъэхашырыгъэхэм, ся-
сэжыгъэу згъэшІэгъождыщты-
гъэп. Ау джы слъэгъурэр сымы-
гъэшІэгъон слъэкІыштыгъэл,
Анкара Тифлис нахы бэкІэ
нахыкІэми, ищысыкІи игъэпсы-
кІи зыгъэх. Къэлаби зыгорэм
хым зэпырихи, адырабгъукІэ
ыгъэтІысыгъ. Чылысхэр мэщыт-
хэмкІэ зэрэзобхыуштыри
щыгъушагъэл. Тхъэм ышІэн
Кавказымрэ Тыркуемрэ знэсын-
ху зышыригъэжыагъэр. Тырку-
хэм тетыгъошхор дунаим ша-
Іыгы зэхум зынэмысыгъэхэ
къэнагъэл, шгъэфп ыкІи хи-
шгъэм джары зэрэхътыри. Гупшы-
сэм гупшысэхэр кІэлъэкІох.
Бэрэ зэхэсыгъэми, къэлэшхом
идэхагъэ сиумэхыгъ. Тыркухэм
ятатыгъошом лъэхъаным, хы
Шүццэр зяунаем, пэрыоху
ямыІэу агу зынэсырэм алэ нэсу
зыщтытм Кавказыми къэсыгъэх,
хышгъэр сыгу къэзгъэкІыжыэ
сегупшысэ. Мы къэлэшхом Кав-
каз лъэкпххэр хэтэкъуагъэху
щпэсух, ихъэнэ-гъунэхэми къуа-
джэху акІэрысых. КъабэкІы-
хэрэр тилтэпкъэгъухэр арых.
Адыгъ зыхъмыпхыагъэ Тыркуем
чыпІэ илпэ плэм нахъ тэрзэ.

Фахъри иофис тыщылагъэми, ригъэкъурэп, ищыгъу-пастэ тумыфэмэ ишъхъэгъусэ зэрымидэщтыр ыпэ итэу зэрэкупышхо иунэ тыригъэблэгъагъ. Бысмыгуашэри бэшлагъэу шэшэ, еж ишэн зэтети сызэрэщыгъуазэм фэш сигуапэ хъугтэ пфыфышлэхэм сызэрахэсыштыр. Шэн зэтэфэм нахышлэ мэхъуа? Хъуажэ Фахъри земыклун шылэп. Ишэн-кли, игъэсэнныгъэкли, илон-шэн-кли зэтет. Адыгъ шыпсыр Иэшхо ешлы ишъхъэгъусэ, ащ тырихыылагъ. Ыпху цыклун, имакхулы, ахэм янэлосэ бзылъфыгъэми игуапэу нэлусэ тафишылгъ. Гупсэфэу тызэгурьлоу чэщыгъ охъуфэ тызэхэсыгъ. Купышхо тэхъуми, зэдэлужэ тхэлпыгъ.

КЪАТ Теуцонжъ.
(Джыри кыкІэлъыкІощт).

къ. Мыекъуапэ,
мэкъуогъум и 6, 2012-рэ илъэс
N 95

Зэкъотхэм хэкълплэ къагъоты

Лъэпкыр зыгъэгумэкырэр къэралыгъо Иофэуи пльытэ зыхъуклэ, амалэу узылпыхъуштыр маклэп. Тиреспубликэ иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» изэфэсэу филармонием шыклуагъэм, адыгэмэ ямызакъоу, лъэпкъэу Адыгеим исхэмкли, дунаим шыпсэурэ лъэпкхэмкли мэхьэнэ хэхыгъэ илагъэу тэлъытэ. Зэфэсыр тарихым шлуклэ кыхэнэжышты.

кызы, гъэшлэгъонэу кылотыгъ, хэгъэгум ипашэмэ укызызхэмы-хы зыхъуклэ, ор-орэу лэпылэгъу узэфэхъужын зэрэфаер ижырэ адыгэмэ къагъэлъагъоштыгъэу ылытагъ. Амал зилэ унагъохэм кыныгъо хэфагъэхэр зэрашлэ-жыштыгъэх. Сирием кыкы-жырэ тилъэпкыгъэм ащ фэдэ шыклэм тетэу тишлуагъэ ядгъэ-кын тлэккышты. Арэу шытэ, хэгъэгум илэшхъэтхэм хэбзэ шапхэхэр агъэцкэнхэу тащы-гугъын фае.

Хасэр адыгэмэ яеджаплэу, яунэшхо хэхыплэу зэрэщытыгъэр зэлъашлэрэ тхаклоу Мэщбэшлэ Исхакъ игушылэхэмклэ кыгъэ-шыпкыжыгъ.

— Мэщбэшлэ Исхакъ кы-луагъэм нэмыкл зэхэтымыхыгъэу шытыгъэми, зэфэсым тыкызы-рэклуагъэм пае зыкли тыклэгъо-жыныеп, — кыталауагъ нэгы-рэ пчъагъэмэ.

Олимпиадэ джэгунхэм, лъэпк-шлэжым, политикэу хэгъэгум

щызэрахъэрэм И. Мэщбашлэм иепллыкхэр къарилуаллэ, Уры-сыем илэшхъэтхэм нахышлоу тыкызызэхыхыным пае Москва нэгыри 4 — 5 зыхэт куп гъэкло-гъэн фаеу ылытагъ, ащ тхэкло цлэрылори хэхашт. Тызыгъэгумэкырэ Иофыгъохэр шылэныгъэм шыпхырашыным фэшл кшош рес-публикхэм яллыкхэри купым хагъэханхэу унашхо зэдаштагъ. Ары. Урыс-Кавказ заом илэ-хъан лыпысыр тичлыгу шызыгъа-чъэщтыгъэхэ дзэ пащэхэу те-тыгъор зылыгъыгъэхэми саугъэт-хэр афагъэуцухэ зыхъуклэ, ащ фэдэ унашхохэр тилъэпкыгъэм аштэнхэ фаеу мэхъух.

Лъэпк шэн-хабзэхэм муфтиу Емыж Нурбий къатегушылагъ. Зэфэсым кышчалэтыгъэ нэмыкл Иофыгъохэм, зэхэхэм хэлэжа-гъэмэ яепллыкхэм, унашхоу щаштагъэхэм афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» кы-хиутышты.

Сурэтхэр зэфэсым кышчы-тырахыгъэх.

Я XV-рэ зэфэсым кышчыуб-лагъэу общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» и Хэсашхъэ ыгъэцклэгъэ Иофыгъохэмрэ пшъэрылэу зыфигъэуцужыхэр-рэмрэ, Сирием шыпсэурэ адыгэ-мэ якъэщэжын, Олимпиадэ джэгунхэу 2014-рэ илэсым Шъачэ шыклошты, тиныб-жыкхэм ящылкхлэ-псэуклэ, тилъэпк шэн-хабзэхэм, нэмыкл-хэм атегушылагъэх.

Адыгэ Республикэм и Пре-мьер-министрэу Къумпыл Мурат зэфэсым пэублэ гушылэ кышчышлыгъ. Адыгэ Хасэм ит-хьаматэу Бэгъушъэ Адам идок-лад рэхьатэу зы нэгыри емы-дэлугъэу тэлъытэ. Лъэпк шлэ-жым, тарихым, культурэм, адыгабзэм изэгъэшлэн, Сирием ис тилъэпкыгъэмэ якъэщэжын, спортым, нэмыклмэ А. Бэгъушъэр Iупклэу, куоу къатегушылагъ.

Урыс-Кавказ заом хъазабэу тилъэпк кырихыгъэр тари-хым инэклубгъохэм егъашлэ зэрахэмыкхлэщтыр зэфэсым шызэхэзыхыгъэмэ агу тыкыгу-шылыкы тшлоигъу. Олимпиадэ джэгунхэу 2014-рэ илэсым Шъачэ шыклоштытэм тэ, адыгэ-хэм, адедгъэштэнэу зэхэщакло-хэр фаехэу тэлъыгъэмэ, сыда ты-кызыкызэхамыхыгъэр?

А. Бэгъушъэм шысэ зэфэшъ-хьафхэмклэ кыгушыхъатызэ, джырэ уахътэ Шъачэ Олимпиа-дэ джэгунхэм зызэрафигъэхъа-зырэм кытегушылагъ. Псэо-лэшлэ Иофыгъохэр агъэцкхэхэ, ижырэ адыгэмэ агъэфедэщты-гъэ пкыгъохэр, тилъэпкыгъэмэ яхъэдэ-къупшхъэхэр кычлахы. Арэу зэрэщытызэ, Олимпиадэ джэгунхэм якызылукхын фэгъэ-хыгъэ культурнэ программэм Адыгеир хагъэлэжъэнэу зэхэщакломэ къалорэп.

Укызызэхамыхыныр дэгъоп

Олимпиадэ джэгун-хэм, Сирием тилъэп-кыгъухэр кышчыжы-гъэнхэм, тарихым изэ-гъэшлэн къатегушыла-гъэхэм ашырых Хэ-кужэ Адам, Хъунэго Чэтибэ, Чыржын Му-хъарбий, Мыгу Рэщид, Алям Ильясовыр, Къэн-даур Исмахыл, Къу-екъо Аслъанбий, нэ-мыкхэри.

Мэщфэшлэ Нэдждэт тарихым кыпкыры-

рилъытагъэмклэ, 2:1-у Италием теклоныгъэр кыдихышты. Мыекъуапэ иклэлэеджаклоу А. Натхьом кылуагъ 3:0-у Испаниер текло-шты. Урысымерэ Адыгеимрэ язаслуженнэ тренерэу Ю. Хъотым Италием ыхы шло-игъуагъ, пчъагъэр 2:1 хъушты ылытагъ. Археолог цлэрылоу А. Тэум ащ дыригъэштагъ. Шэныгъэлэжъэу Н. Мэщфэшлэ, артисткэу С. Кыкылым Италием теклоныгъэр кыди-хынэу фэягъэх.

Хэт сыд кытилуагъэми, Испанием дышъэ медальхэр фагъэшхошагъэх. Урысыем ихэ-шыпыкыгъэ футбол командэ зэнэкъокъур дэгъоу ригъажы, тызэрэщытхъун шымылэу тыкыгъэнагъ.

Шылэныгъэр зы чыплэ итырэл, зэхьокы-ныгъэхэр фэхъух. Урысыем ифутбол хэхьо-ныгъэхэр ышлынхэу, Адыгэ Республикэм футболист цлэрылохэр шагъэсэнхэу тэгугъэ. Испанием ихэшыпыкыгъэ командэ тыфэ-гушло.

Мыекъопэ футбол командэу «Зэкъошны-гъэм» 2012 — 2013-рэ ильэс ешлэгъур мы ма-зэм и 16-м ыублэшт. Тренер шъхьалэу клу-бым илэщтыр Кобл Анзор.

Адыгэ Республикэм физкультурэмклэ ыкли спортымклэ и Комитет тыгъуасэ шыклогъэ зэлуклэм мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» тренер шъхьалэу илэщтым, командэм иешлакхэ хигъэ-хъон зэрэфаем афэгъэхыгъэ Иофыгъохэр кышчалэтыгъэх. Комитетым ипашэу Хъаса-нэкъо Мурат, клубым идиректор шъхьалэу Нэтхьо Адам, нэмыкхэри зэхэсэн Иофыгъо-хэм ахэлплагъэх. Спортымклэ мастерэу Кобл Анзор тренер шъхьалэу шытышты.

«Зэкъошныгъэр» ауж кыинэрэмэ кызыра-хэкыжышты, футболир зикласэхэу лыпл-лэхэрэр нахыбэрэ ыгъэгущонхэу тызэрэ-щыгугъыерэм, фэшхъаф Иофыгъохэм атегу-шылагъэх.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзыгъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдзыгъэкырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкэ Иофхэмклэ,
Иккыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
кыгъэхэм адырлэ
зэпхыныгъэхэмклэ
ыкли къэбар жъу-
гъэм иамалхэмклэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьалэм
ипшъэрылхэр
зыгъэцкхэрэр
иапэрэ гуадзэу**

**АУЛЪЭ
Руслъан**

**Пшъэдэккыж
зыхырэ
секретары
нэпшлэкъуй
Заур**

**Редакциер
зыдэшылэр:**
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэккыж зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын Иофхэмклэ,
телерадиоэкътын-
хэмклэ ыкли зэлы-
лэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэоры-
шлал, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

**Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268**

**Пчъагъэр
4160
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2127**

Хэутыным
узщыклэтхэнэу шыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыклэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Испаниер — Италиер — 4:0.

**Бэдзэогум и 1-м Киев
щызэдешлагъэх.**

**Европэм футболымклэ изэнэкъокъу
хэлэжырэ командэхэу финалым
хэфагъэхэр Киев щызэдешлэнхэм
ыпкхлэ дышъэ медальхэр зыхы-
штыгъэр къэшлэгъошлугъэп.**

Футболир зикласэхэм пэшлорыгъэшъэу кыталоуэр зэдгъапшэщтыгъ. Шэныгъэ-лэжхэм, медицинэм илофышлэхэм, артист-хэм, клэлэеджаклохэм, тренерхэм, спортыр зышлогъэшлэгъон пшъашхэм гушылэгъу тафэхъугъ. Еж-ежырэу телефонклэ кыт-фытеуагъэр маклэп. Гулэм хэтэу тучанэу «Валентинэм» хьалыгъур шызыщэфырэ бзылфыгъэ ныбжыкхэм гъогъуишъэ кыкылотыкыжыгъэми тедэлугъ. Ащ зэ-